

Мар'яна Кобеля-Звір

*к.е.н. Ph.D. доцент кафедри підприємництва, торгівлі та логістики
Львівський торговельно-економічний університет, Україна
marianakobelia@gmail.com*

ГРАНТОВІ ПРОГРАМИ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА: МОЖЛИВОСТІ, ПЕРСПЕКТИВИ, БАР'ЄРИ

GRANT PROGRAMS OF TRANSBORDER COOPERATION: OPPORTUNITIES, PERSPECTIVES, BARRIERS

Анотація. Розглянуто основні транскордонні грантові програми, в яких Україна може брати участь, задля реалізації спільних програм. Це грантові інструменти для розвитку малого та середнього бізнесу, представників виконавчої влади та місцевого самоврядування, громадського сектору. Окреслено основні можливості використання грантів транскордонних програм для влади, громади та підприємництва України. Описано основні та найбільші транскордонні програми: «Польща-Україна», «Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна», «Румунія – Україна», Програма Басейну Чорного Моря, Програма Дунайського Регіону 2021-2027. Продемонстровано перспективи використання грантових інструментів у межах кожної програми.

Abstract. The main cross-border grant programs in which Ukraine can participate in order to implement joint programs have been considered. These are grant instruments for the development of small and medium-sized businesses, representatives of the executive power and local self-government, and the public sector. The main possibilities of using grants of cross-border programs for the government, community and entrepreneurship of Ukraine are outlined. The main and largest cross-border programs are described: "Poland-Ukraine", "Hungary-Slovakia-Romania-Ukraine", "Romania - Ukraine", the Black Sea Basin Program, the Danube Region Program 2021-2027. The prospects of using grant tools within each program are demonstrated.

Ключові слова: європейські гранти, гранти, грантова підтримка, транскордонні програми, транскордонне співробітництво.

Keywords: European grants, grants, grant support, cross-border programs, cross-border cooperation.

Відносини між Україною та Європейським Союзом (на той час Європейськими Співтовариствами) були започатковані у грудні 1991 року [1]. З того часу розпочалася співпраця у різних напрямках: спільної зовнішньої та безпекової політики, у сфері юстиції, свободи та безпеки, торговельно-економічне співробітництво тощо. На реалізацію політики згуртованості ЄС діє Програма INTERREG, яка з 1990 року зосереджується на транскордонній співпраці. Згодом вона розширилася, включивши транснаціональне та міжрегіональне співробітництво [2]. Для України таке співробітництво проявилось в залученні грантового фінансування на реалізацію сотень ініціатив.

INTERREG є ключовим інструментом Європейського Союзу (ЄС), який зміцнює співпрацю між регіонами та країнами ЄС. Як частина політики згуртованості ЄС INTERREG відіграє важливу роль у сприянні регіональному розвитку, згуртованості та зменшенні економічної нерівності. У період 2021-2027 років INTERREG зосереджений на вирішенні поточних викликів, таких як зміна клімату, цифрова трансформація та соціальна інтеграція. 2021-2027 є шостим періодом INTERREG, тому він називається INTERREG VI. З бюджетом майже 10 мільярдів євро близько 100 програм INTERREG діють за кордоном, як всередині ЄС, так і за його межами, сприяючи реалізації основних пріоритетів політики згуртованості ЄС [2]. Ця програма транскордонного співробітництва (ТКС) підтримує процеси розвитку на прикордонній території шляхом фінансування різноманітних проектів. Проекти, що фінансуються у межах програми, демонструють сильний транскордонний ефект не лише завдяки партнерству між інституціями країн, але насамперед завдяки результатам діяльності та позитивному впливу цих проектів на прикордонні території [2].

ПРОГРАМА «ПОЛЬЩА-УКРАЇНА». Програма транскордонного співробітництва «Польща-Україна» до повномасштабного вторгнення називалася «Польща-Білорусь-Україна». Завдяки спільним проектам, реалізованим у межах трьох фінансових періодів Програми Польща-(Білорусь)-Україна, втілено багато корисних ініціатив для польсько-українського прикордоння. За кошти з бюджету Європейського Союзу співфінансували модернізацію та будівництво нових доріг і пунктів пропуску, покращили безпеку мешканців, доступ до чистого довкілля та води, сприяли будівництву та обладнанню лікарень, збільшили туристичний потенціал регіону та допомагали налагодити добрі стосунки між мешканцями регіону. Станом на зараз Програма підтримує процеси розвитку на прикордонних територіях Польщі та України шляхом співфінансування різноманітних проектів. Усі проекти, що фінансуються в рамках Програми, є некомерційними та сприяють покращенню якості життя жителів Східної Польщі та Західної України. Кожен проект, що співфінансується, повинен продемонструвати сильний транскордонний вплив не лише завдяки партнерству між установами, але насамперед завдяки результатам діяльності та їх позитивному впливу на прикордонну територію та її мешканців.

ПРОГРАМА «УГОРЩИНА-СЛОВАЧЧИНА-РУМУНІЯ-УКРАЇНА». Програмний документ Interreg для реалізації Програми Interreg VI-A NEXT Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна 2021-2027 був схвалений Європейською Комісією 3 листопада 2022 року. Програма виділяє 66 мільйонів євро фінансування ЄС від NDICI (Інструмент сусідства, розвитку та міжнародного співробітництва), а також із джерел ЄФРР (Європейський фонд регіонального розвитку). Програма HU-SK-RO-UA Interreg NEXT спрямована на розвиток угорсько-словацько-румунсько-українського прикордонного регіону та має особливе зобов'язання наздогнати українську територію Програми. Територія Програми складається з наступних територіальних одиниць: повіт Саболч-Сатмар-Берег і повіт Боршод-Абауй-Земплен в Угорщині, Кошицький край і Прешовський край у Словаччині, Марамуреш, Сату-Маре і Сучава в Румунії, Закарпатська область, Івано-Франківська область та Чернівецька область в Україні. Програма побудована за трьома пріоритетами:

- Стійкий і зелений прикордонний регіон.
- Здоровий і привабливий прикордонний регіон.
- Прикордонний регіон, що співпрацює.

ПРОГРАМА БАСЕЙНУ ЧОРНОГО МОРЯ. Програма має на меті залишатися платформою, де зв'язки між країнами-учасницями зміцнюються та створюються нові, а також де регіональні учасники збираються разом і роблять внесок у стале управління ресурсами на користь місцевих громадян. Програма сприятиме подальшому поглибленню транскордонної співпраці в басейні Чорного моря в транснаціональній конфігурації, підтримуючи три конкретні цілі:

- Розвиток і посилення дослідницького та інноваційного потенціалу.
- Сприяння адаптації до зміни клімату та запобігання ризику лих.
- Посилення захисту та збереження природи, біорізноманіття та зеленої інфраструктури.

ПРОГРАМА «РУМУНІЯ – УКРАЇНА». Програма охоплює 5 повітів Румунії, а саме: Сату-Маре, Марамуреш, Сучава, Ботошані, Тулча, а також Закарпатську, Івано-Франківську, Чернівецьку та Одеську області в Україні.

Пріоритет 1. Екологічна спрямованість через кордони. Бюджет пріоритету: 18 899 346 євро. Передбачається, що проекти вирішуватимуть проблеми зміни клімату та запобігання ризику катастроф, а також біорізноманіття.

Пріоритет 2. Соціальний розвиток за кордоном. Бюджет пріоритету: 26 946 639 євро. Передбачається, що проекти вирішуватимуть проблеми освіти, охорони здоров'я, культури.

Пріоритет 3. Прикордонне співробітництво. Бюджет пріоритету: 2 412 947 євро. Передбачається, що проекти працюватимуть задля безпечніших кордонів.

ПРОГРАМА ДУНАЙСЬКОГО РЕГІОНУ 2021-2027. Дунайська транснаціональна програма є фінансовим та євроінтеграційним інструментом. Метою Програми є розвиток

громад у 14 країнах Дунайського регіону (Австрія, Боснія і Герцеговина, Болгарія, Хорватія, Чеська Республіка, Німеччина, Угорщина, Молдова, Чорногорія, Румунія, Сербія, Словенія, Словаччина та Україна) шляхом зміцнення транскордонного співробітництва. Українська частина Дунайського регіону охоплює Одеську, Івано-Франківську, Чернівецьку та Закарпатську області. Брати участь у конкурсах проектних пропозицій можуть місцеві та регіональні органи влади, міжнародні організації, неприбуткові установи. Програма сприяє якісним змінам регіону через фінансування проектів, спрямованих на підвищення конкурентоспроможності бізнесу, інвестування в соціальні інновації, розвиток енергоефективності, розбудови інституційної спроможності та подолання екологічних загроз. Формат Програми передбачає проведення щорічних конкурсів проектних заявок для потенційних партнерів.

Як свідчать результати опитування, проведеного Центром розвитку «Час змін» у 2023 році, на заваді до отримання грантів транскордонних програм стають ряд причин [3]. Розглянемо основні:

1. Низька обізнаність представників виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, громадськості та бізнесу про грантові можливості транскордонних програм.
2. Відсутність потрібної кількості фахівців, які здатні готувати конкурентоспроможні грантові пропозиції.
3. Для участі у переважній більшості транскордонних грантових програм необхідне партнерство організації щонайменше з двох сусідніх держав.

Грантові інструменти транскордонних програм, такі як: програми «Польща-Україна», «Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна», «Румунія – Україна», Програма Басейну Чорного моря, Програма Дунайського Регіону 2021-2027, є важливим, а часто єдиним джерелом фінансування необхідних проектів для розвитку бізнесу, громадського сектору, влади та громад.

Література

1. Відносини Україна-ЄС. URL: <https://mfa.gov.ua/yevropejska-integraciya/vidnosini-ukrayina-yes>.
2. Interreg 2021-2027: сприяння співпраці для зміцнення Європи. URL: <https://interreg.eu/about-interreg/>.
3. Центр розвитку «ЧАС ЗМІН». URL: <http://www.chaszmin.com.ua/>.

УДК 658:004

Андрій Прощенко

*Здобувач третього рівня освіти
КНЕУ імені Вадима Гетьмана, Україна
ProAndru@gmail.com*

РОЛЬ CRM У ПОБУДОВІ СТРАТЕГІЇ БАГАТОКАНАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В ЛОГІСТИЧНИХ КОМПАНІЯХ

THE ROLE OF CRM IN BUILDING AN OMNICHANNEL COMMUNICATION STRATEGY IN LOGISTICS COMPANIES

Анотація. Досліджено роль CRM-систем у побудові стратегії багатоканальної комунікації логістичних компаній. Розглянуто їхню здатність централізувати дані, автоматизувати процеси, персоналізувати обслуговування та забезпечувати аналітичні інструменти, що сприяє підвищенню ефективності взаємодії з клієнтами та зростанню їхньої лояльності.

Abstract. The role of CRM systems in building an omnichannel communication strategy for logistics companies is investigated. Their ability to centralize data, automate processes, personalize service and provide analytical tools, which contributes to the efficiency of interaction with customers and increase their loyalty, is considered.